A°. 1829. N°. 76.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 27 Junij.

FRANKFORT, den 25sten Junij.

Volgens eenen brief uit Egina van den 6den Mei, zijn de bepalingen omtrent Griekenland, welke den 22sten Maart te Londen door de gevolmagtigden der drie bemiddelende mogendheden zijn vastgesteld, aldaar bekend. Ofschoon het volk er geenszins mede te vrede is, dat men aan de Porte schatting zal moeten blijven betalen, is echter van wege de Grieken aan geenen weerstand te denken. Men vraagt echter wat er gebeuren zal, als de Turken de voorslagen niet aannemen.

Volgens de jongste berigten uit Corfu, had er in het midden der maand Mei in Thessalie een gevecht tusschen de Turken en Grieken plaats gehad, hetwelk tot nadeel der laatsten was uitgevallen. De president van Griekenland had derhalve versche troepen derwaarts afgezonden, om de verlorene voordeelen te herwinnen. — Men verzekert nog altijd, dat de graaf *Capo d'Istrias* met de tegenwoordige gesteldheid zeer ontevreden is en Griekenland wil verlaten.

WARSCHAU, den 18den Junij.

Z. M. de Keizer is eergisteren namiddag te vier ure in volmaakten welstand alhier aangekomen.

De Russische en Poolsche infanterie trekt morgen naar het kamp bij Warschau. Aldaar zal den volgenden dag, ter viering van het feest der verjaring van de herstelling van het Koningrijk Polen, godsdienst en groote parade plaats hebben.

Z. M. heeft voor de armen dezer stad 200,000 fl. gegeven, waarvan de verdeeling aan eene bijzondere commissie is opgedragen.

PETERSBURG, den 13den Junij.

Uit Tiflis wordt gemeld, dat de Prins *Chosreff-Mirza*, zoon van *Abbas-Mirza*, aldaar den 19den Mei is aangekomen. Hij werd aan de poort ontvangen door eene afdeeling Russische troepen, en vervolgens geleid naar de woning van Zijne Exc., den graaf *Paskewitsch van Erivan*, alwaar hem zoo wel onze generaals, als de vóór den Prins aangekomene Perzische Mirzas Massud en Saleh opwachtten. De Prins was vergezeld van den Emir of chef van den generalen staf van *Abbas-Mirza*, *Nisam* genaamd. De opperbevelhebber ging, in zijn eigen rijtuig, met den Prins naar het huis, dat tot zijne ontvangst gereed was gemaakt, hield aldaar met denzelven het middagmaal, en keerde vervolgens naar zijn huis terug.

ODESSA, den 6den Junij.

De Courant dezer stad meldt, dat, kort na het gevecht van Pravodi, een brief van den groot-vizier, aan *Hussein*-pacha gerigt, is onderschept, waarbij hij meldt, dat hij door een matten kogel ligt aan het been is gekwetst, terwijl hij er bijvoegt, dat hij verpligt was geweest, zich aan gevaar bloot te stellen, ten einde aan zijne pacha's een goed voorbeeld te geven, daar deze er zich niet toe schikken willen, om even als de Russische bevelhebbers te doen, die men steeds aan het hoofd hunner kolonnen vechten, en, zoo het wezen moet, sterven ziet.

Dezelfde Courant maakt, bij de mededeeling van het berigt des gevechts van den *Mercurius*, de volgende belangrijke aanmerking: « Aan boord van een oorlogschip kan de manschap altijd slechts het geschut van een boord (hetzij bakboord of stuurboord) bedienen. Wanneer van beide zijden gevuurd wordt, kan van twee stukken geschut er altijd slechts een gebruikt worden; derhalve kon de *Mercurius*, toen hij tusschen de beide vijandelijke schepen lag, slechts met 2 kanonnen de schoten van 92 vuurmonden beantwoorden; neemt men nu nog het onderscheid des kalibers daarbij in aanmerking, zoo verschijnt de ongelijkheid van den vreesselijken strijd in een nog helderder licht.»

PARYS, den 22sten Junij.

Onder de verlaten kinderen in de gestichten zijn er ook uit wettige huwelijken geboren, maar van welke hunne ouders zich op eene wreede wijze ontdoen. De heer *Dupin* verhaalde daarvan, in een der laatste zittingen, een voorbeeld, waarvan hij zelfs ooggetuige was. Hij bezocht voorleden herfst het vondelings-huis binnen de stad Bordeaux. Juist toen hij het huis wilde verlaten, liet zich de klok hooren, welke het nederleggen van een kind aankondigt. De heer *Dupin* begaf zich dadelijk naar de cel tegenover den bak, waarin de kinderen nedergelegd worden. Men wilden deze bak omdraaijen, maar het kind was te groot om er door te komen, zonder gekwetst te worden, en het schreeuwde luidkeels. Eindelijk slaagde men, en vond een welvarend, schoon kind van drie jaar, dat zeer net gekleed was. Niet uit armoede of uit schaamte bij het eerste oogenblik was het er derhalve nedergelegd. De heer *Dupin* ging naar buiten en zag op den vollen middag het wijf, dat het kind er had nedergelegd en bedaard weder heen ging, terwijl er een hoop volks verzameld was, die nieuwsgierig op alles lette, maar geene de minste verontwaardiging liet blijken. Dit moest, gelijk de heer *Dupin* aanmerkte, wel gelden voor een bewijs van diep verval van zeden zoo bij de ouders als bij de aanschouwers.

De *Courant der Beide-Sicilien*, van den 2den dezer, behelst het berigt, dat in den morgen van dien dag, de brik *de Calabrees*, komende van Bastia, het anker op de reede van Napels geworpen heeft. Op die brik is de Napolitaansche vlugteling *Galotti* met eenen kogmoot ingescheept. De Courant van den 3den en 4den zegt geen woord meer van deze beide ongelukkigen. In die van den 3den vindt men alleen vermeld, dat er daags te voren, d. i. dadelijk na de aankomst der brik, raad van ministers is gehouden, waarna de minister van algemeene politie nog in het bijzonder met den Koning gearbeid heeft. Men vermoedt dat *Galotti* welligt dadelijk is ter dood gebragt.

— Men verzekert, dat de raadkamer der regtbank van eersten aanleg te Parijs, op rapport van den regter van instructie, heeft verklaard, dat er geene termen zijn, om de schrijvers van het gedicht *le Fils de l'Homme* (waarin de jonge *Napoleon* bezongen wordt) te vervolgen. Men beweert ook vrij algemeen; dat dit geschrift alleen op aandrang van eenige hoofden der ultra-roijalistische partij is in beslag genomen.

In de haven van Toulon wordt met kracht aan de uitrusting van onderscheidene oorlogschepen gearbeid. Het wordt meer en meer waarschijnlijk, dat er eene expeditie tegen Algiers op til is.

— Berigten uit Lissabon van den 23sten Mei melden, dat eenige benden, met eenen priester aan het hoofd, drie dagen achtereen de straten de stad afgeloopen, en allerlei buitensporigheden gepleegd hebben. Dit is eindelijk zoo ver gegaan, dat het gemeen partij voor de beleedigden getrokken, en deze benden met steenen uiteen gedreven heeft. — In de gevangenissen binnen die hoofdstad is het zoo ellendig gesteld, dat de gevangenen schier tot wanhoop overslaan, de cipiers sarren en overluid liederen ter eere van don *Pedro* en de Koningin dona *Maria II* zingen.

— De maarschalk *Maison* is den 21sten te Toulon aangekomen.

BRUSSEL, den 25sten Junij.

Z. K. H. de Prins van Oranje is gisteren op den maaltijd geweest, die heeren officieren der schutterij Hoogstdezelven aangeboden hadden. Z. K. H. was vergezeld van zijne oudste zoons. De minister van binnenlandsche zaken, de generaal *van Bijlandt*, de burgemeester van Brussel, de kommandanten der plaats en der onderscheidene korps waren er mede tegenwoordig.

— H. H. K. K. H. H. Prins en Prinsses *Frederik der Nederlanden* zijn heden morgen alhier teruggekeerd.

— De heer raad van ambassade, *Germain*, en de kabinets-koerier *Hoogen* zijn heden van hier naar Rome vertrokken.

— Men spreekt alhier van eene nieuwe overeenkomst, welke er tusschen Z. M. de Koning en den Heiligen Stoel zoude gesloten zijn geworden. Ten gevolge van deze overeenkomst, waarvan men de openbaarmaking binnen eenige dagen van den kant der regering te gemoet ziet, zoude het gesloten concordaat in zoo verre gewijzigd worden, dat het getal nieuwe bisschoppen zal verminderd worden en dat men de lessen van het Collegium Philosophicum zal kunnen bijwonen, zonder daartoe genoodzaakt te zijn.

— Bij acht opvolgende Nos. van het staatsblad, zijn er een aantal koninklijke besluiten uitgevaardigd, welke betrekking hebben tot de wet van den 18den April 1827, betreffende de zamenstelling der regterlijke magt en het beleid der justitie. Deze besluiten betreffen 1°. de vakantien bij de hoven en regtbanken; 2°. de beëediging der makelaars; 3°. de intermediaire bepalingen opzigtelijk het notariaat; 4°. de bepalingen over het honorarium der kantonregters en griffiers; 5°. het tarief der criminele en justitiele kosten; 6°. het gratis procederen bij de hoven en regtbanken; 7°. de intermediaire bepalingen omtrent de praktizijns der hoven en regtbanken; en 8°. de bewaring der charters, berustende bij de onderscheidene regterlijke kollegien.

De uitvaardiging van al deze besluiten [illegible] geenszins de alhier loopende geruchten omtrent het [illegible]

gende zitting der Staten-Generaal, gereed gemaakt wordend ontwerp, tot wijziging van bovengemelde wet. Men grondt dit gevoelen voornamelijk hierop, dat, door de aanneming van het voorstel van de heeren *Barthelemij* c. s., zich de Tweede Kamer alnu tegen die wet verklaard heeft en zij in eene volgende zitting de uitvloeiselen van dezelve zoude kunnen verwerpen, waardoor de regering in de invoering van de wet gestremd zoude worden.

— Zoo men wil zal de commissie tot de redactie der nationale wetboeken binnen eenigen tijd alhier bijeenkomen.

— Uit eenen door de regering in de jongst afgeloopene zitting der Staten-Generaal overgelegden staat blijkt, dat in de provincie Gelderland in het jaar 1827 bestonden een getal van 3 pannen van zoutziederijen, 162 windgraanmolens, 30 rosgraanmolens, 16 branderijen en distilleerderijen, 81 brouwerijen en 1 kunst-azijnmakerij.

LUIK, den 22sten Junij.

Z. M. onze beminden Koning is heden middag alhier aangekomen. Niettegenstaande sommige lieden alles aangewend hebben om den Vorst geene de minste eer te bewijzen, ontvangt men hem echter met alle teekenen van achting, liefde en verkleefdheid.

De studenten der hoogeschool hebben eenparig besloten, Zijne Majesteit een adres aan te bieden, wanneer het Hoogstdenzelven behagen mogt, deze school te bezoeken.

Van den 24sten Junij.

De Koning heeft gisteren onderscheidene fabrijken en gestichten bezocht, en ook de hooge school. Een der studenten heeft namens hun allen eene aanspraak gedaan, welke met een luid gejuich is besloten. — Heden is Z. M. naar Verviers vertrokken.

De hoofd-redacteur van den *Courier de la Meuse* is dezer dagen gekozen geworden tot lid der provinciale staten en zal eerlang zitting nemen onder hun edel groot achtbaren.

ARNHEM, den 26sten Junij.

Te Warschau is den 19den dezer een Russisch legerberigt ontvangen van eenen veldslag, die den 11des dezer bij Schumla heeft plaats gehad, in welken de groot-vizier totaal geslagen is en al zijn geschut verloren heeft.

Het bedoelde berigt behelst daaromtrent het volgende: « De generaal der infanterie, graaf *Diebitsch*, heeft den 11den dezer onder de muren van Schumla een luisterrijke overwinning op de Turksche armee behaald. Op de tijding, dat de groot-vizier zijn verschanst leger verlaten en zich naar Pravodi gewend had, verliet de generaal den 5den Junij Silistria, om zich op de verbindings-linie der Turksche armee te werpen, en hem den terugtogt af te snijden. Deze met even veel koenheid als beleid uitgevoerde manoeuver werd met den luisterrijksten uitslag bekroond. Na eenen driedaagschen vermoeijenden marsch in het dal van Madara aangekomen, vernam de opper-generaal, dat de groot-vizier, na eenen mislukten aanval op Pravodi, zich te Jenibazar bevond en voornemens was om naar Schumla terug te keeren. Werkelijk kwam hij ook daags daaraan uit de bergpas van Markowtscha oprukken, doch werd dadelijk in deze pas teruggedrongen. Na eenen uiterst hardnekkigen strijd, verloor hij al zijn geschut, uit meer dan 40 stukken bestaande, zijne munitie, zijne bagadje en eenen grooten voorraad levensmiddelen. Zijne armee, welke uit 35,000 man, onder welke 20 regementen geregelde infanterie, bestond, is geheel verstrooid geworden. Wat het bloedbad ontkwam, liep uiteen en redde zich in de bosschen.

« De overbrenger van dit berigt, de Prins *Trubetzkoi*, adjudant van den graaf *Diebitsch*, had het slagveld dadelijk na afloop van het gevecht verlaten; het verlies van den vijand aan gesneuvelden, gekwetsten en gevangenen was bij zijn vertrek nog niet bekend.»

Nader berigt. Uit een nader verslag van den generaal *Diebitsch* blijkt, dat van de Turken in dezen slag 2000 man gebleven en 1500 man krijgsgevangen gemaakt zijn. De generaal was den groot vizier genaderd zonder dat hij zulks bemerkt had; de troepen, die hij waarnam, hield hij voor eene afdeeling van den generaal *Roth*. Bij den aandrang der Russische kolonnen, ontwikkelde hij zijne krijgsmagt in regelmatige carrés infanterie en goed gevormde kolonnes kavallerie, met veel geschut. Volgens zeggen der krijgsgevangenen, bestond dit leger uit 22 regementen geregelde infanterie, eenige regementen dergelijke kavallerie, en over de 15,000 man Anatolisch voetvolk en ruiterij. Na een moorddadig gevecht van vier uren, hield het vuur, dat de uiterst vermoeide troepen niet langer voortzetten konden, van beide kanten geheel op. De Turken trokken in eene voordeelig door het bosch beschutte stelling terug. De generaal *Diebitsch* nam de rust te baat om verdere maatregelen te nemen. De troepen werden verwisseld en versterkt, en de luitenant-generaal *Kreutz*, welke tegenover Schumla was, vormde de reserve. De groot-vizier werd op nieuw aangevallen. Twee zijner munitie-wagens vlogen in de lucht. Dit droeg bij om schrik onder de Turksche troepen te verwekken. De Russen rukten daarop in den stormmarsch voorwaarts, dan de Turksche armee wachtte den aanval niet af, maar nam algemeen de vlugt. Dit gebeurde 's namiddags te vier ure. Een Bimbaschi en andere krijgsgevangene Turksche officieren verzekeren eenparig, dat de armee van den grootvizier geheel ontbonden is. — De Russen hebben mede veel volks verloren. Twee generaals zijn gekwetst.

Mengelwerk.

VRYHEID VAN ONDERWYS.

Aan de Redactie.

De Koning heeft een besluit genomen, om de commissien van onderwijs te raadplegen, nopens de vraag, of de tegenwoordige vorm der aanstelling van schoolonderwijzers zal in stand blijven, dan wel, of het, na een gedaan *examen*, den onderwijzer zal vrijstaan, door het geheele land heen zich te vestigen, zonder aan eene aanstelling op zekere plaats gebonden te zijn.

In den eersten opslag schijnt niets redelijker, niets billijker, dan het laatste. Iemand, die door daartoe aangestelde en bevoegde mannen, na gedaan onderzoek, bekwaam en geschikt wordt verklaard tot het onderwijs, schijnt niet dan door eenen weinig met de vrijheid, die aan alle standen behoort eigen te zijn, overeenkomstigen maatregel, gedwongen te kunnen worden, om, ter vestiging van zijne woonplaats, het verzoek aan eene gevestigde *autoriteit* te rigten, en hare beslissing daaromtrent af te wachten. Daarom hebben dan ook eenige afgevaardigden (ten minste één) uit de noordelijke gewesten, met wijziging der *onbepaalde* vrijheid van onderwijs, door de *verzoekers* in de zuidelijke gewesten gevraagd, dit middel voorgesteld, om aan die gewesten eenig genoegen te geven. Het is dan ook wel te verwachten, dat verscheidene commissien van onderwijs ter goeder trouw en met het beste oogmerk dit middel zullen bij de hand meenen te kunnen nemen, om de goede *harmonie* tusschen het zuiden en noorden te doen herleven. Doch daar wij zulks als doodelijk voor de godsdienstige vrijheid, voor de verdraagzaamheid, voor de rust en onderlinge vrede der ingezetenen en vooral voor een verlicht en *liberaal* onderwijs beschouwen, zoo moeten wij ten allerernstigste de leden der commissien van onderwijs, aan welken ons papier in handen komt, tegen dezen Sirenenzang waarschuwen, en hen bij al wat hen als *Nederlanders*, als mannen der negentiende eeuw, als vrienden der vrijheid en vijanden van godsdiensthaat dierbaar is, waarschuwen, toch voor geene onbepaalde vrijheid van nederzetting der schoolonderwijzers te stemmen.

Indien alle *katholijke* geestelijken mannen waren als FÉNÉLON, SAILER, als OBERTHUR, als JAHN, HUG, WESSENBERG, LEXIUS, of VERHEYLEWEGEN zou de zaak geene zwarigheden ter wereld ontmoeten. — Met vreugde zouden wij hen hunne leeken met beginselen, gelijk die, welke die mannen bezielen, of bezielden, gezonde schriftverklaring, zuivere liefde voor het rijk van waarheid en deugd, afkeer voor *machinale* Godsvereering zonder godsvrucht, zien doordringen. Doch, helaas! dit is het geval niet. De maatschappij, die zich naar JEZUS noemt en naar den satan rigt, de *Loyolisten*, hebben tegenwoordig, daar ook de zoogenoemde *liberalen* hen uit alle kracht ondersteunen, in *Belgie* een merkbaren invloed. Wij meenen te mogen vreezen, dat, wanneer in de zuidelijke gewesten commissien van onderwijs bestaan, die commissien vrijwillig of gedwongen onder den invloed der *congregatie* staan, en men weet dat *congregatie*, *jezuiten* en *ultramontanen* thans één zijn. Wat zal nu het gevolg wezen? Dat in het zuiden de commissien van onderwijs, of althans de meerderheid, niet zullen vragen wat iemand *weet*, maar hoe iemand *denkt*, dat zij leerlingen van *jezuiten*, al is het dan ook met de grofste onkunde van hetgeen men in onzen tijd behoort te kennen, zullen goedkeuren, mits zij slechts doorzuld zijn in de grondstellingen van DE LA MENNAIS, DE BONALD en een aantal andere vijanden van godsdienstige *onverschilligheid*, dat is: volgens hunne schriften, *verdraagzaamheid* en *christelijke broederliefde*. Hebben nu eenmaal lieden van die soort een *acte van algemeene toelating ontvangen*, (en de *ultramontaansche factie* zal wel zorgen, dat zij die bekomen; zij zal, al was 't ook door de vrouwen, op de leden der commissien werken en hemel en aarde bewegen, om, met ter zijde stelling van anderen, die zij natuurlijk voor *Deïsten* of zelfs voor *Atheïsten* zal uitschelden, hare begunstigden te doen aanstellen) wat zal dan het gevolg zijn? Dat niet alleen het zuiden, maar ook het noorden zal gaan wemelen van *jezuitische* schoolonderwijzers, die overal, als het onkruid in de goede tarwe, het goede werk, sedert 1806 met zoo veel moeite tot stand gebragt, zullen gaan ondermijnen, of, waar zij het wagen durven, zullen gaan afbreken; die overal, als de geest der duisternis, den geest des lichts zullen ter zijde staan, om zijne gewrochten te lasteren, te schenden of te vernielen. Willen de nieuwe bisschoppen een weinig medewerken, (en o! mogt hunne reeds gedeeltelijk bekende benoeming hiertegen een' waarborg aanbieden!) zijn zij b. v. in den geest van het *jezuitische* instituut te *Velzen*, akeliger gedachtenis, dan is alles verloren. Hun invloed zal de kracht der *obscuranten* verdubbelen; onze noordelijke provincien zelve zullen vol *jezuiten* geraken, die, met eene acte van algemeene toelating in de hand, het stedelijk bestuur, dat hen om den vrede hunner gemeente wel gaarne zou willen weren, zullen gaan tarten, en dwingen, de Roomsche kinderen voor allen ommegang met Protestantsche, als doemelingen en helle-wichten, zullen waarschuwen, alle verbeteringen in het onderwijs, als het werk van ketters, *vrijmetselaars* en *illuminaten* zullen veroordeelen; en in het geheel de schoolverordeningen met die doorslepene listigheid, die wel maken zal, dat men hen niet van openlijke overtreding der *doode letter* zal kunnen beschuldigen, schoon zij dan ook den geest mogen schenden, de bemoeijingen des schoolopzieners zullen te leur stellen. In één woord, door de *algemeene toelating* is *Nederland* aan eene pest blootgesteld, die het door geene gezondheidswetten zal kunnen beteugelen: en de *jezuiten* en die algemeene toelating staat in het zedelijke en verstandelijke gelijk met eene opheffing der *quarantaine* in het *physieke* of met de verklaring, dat *Ottomannische* ambtenaren voldoende gezondheidspassen zullen mogen afgeven, zonder meer.

Dat wij ons dus over velen onzer invloedhebbende medeburgers uit de zuidelijke gewesten *moeten* uitlaten, doet ons hartelijk leed. Doch wij vragen alle onzijdigen of wij zulks niet *moeten* doen, of wij aan eene kwalijk geplaatste kieschheid de belangen van het geheele opkomende geslacht mogen opofferen. Wanneer men den toon, die sedert eenigen tijd in de dagbladen dier gewesten heerscht, nagaat, is daarin niet blijkbaar

vijandschap tegen *Holland* en alle *Hollandsche* inrigtingen heerschend, al ware het alleen omdat die *Hollandsch* zijn? Zal men ontkennen, dat vele achtingswaardige lieden in het zuiden beheerscht worden door hunne vrouwen, en deze weder door hunne *Directeurs* of biechtvaders? dat zelfs de door de *jezuiten* reeds misleide publieke geest in sommige gewesten en steden velen, huns ondanks, met zich sleept, dat vrees het *cordate* weigeren van eene acte van toelating aan onwetende, maar ijverige en behendige kweekelingen der *ultramontaansche* factie tot schoolonderwijzers bij velen zal tegenhouden, om niet met eene zwarte kool in die stad of dat gewest te worden geteekend? — Neen! geen *partieel* belang, geene bekrompene inzigten mogen de keuze besturen van of onbepaalde vrijheid verleenen aan hen, dien de kostbaarste schat der maatschappij, verre boven goud en zilver te achten, is toevertrouwd, de opvoeding der jeugd, en de handhaving van den roem in dit vak, dien *Nederland* zelfs ten tijde van NAPOLEON heeft mogen wegdragen, van, ten aanzien van het *primaire* onderwijs, een der eersten, zoo niet het eerste land in *Europa* te zijn. Slechts de *Regering*, die boven alle kleine driften en bedenkingen verheven is, de regering moet beoordeelen, *wie*, en *waar* de personen voor dat vak nuttig en geschikt zijn. Waardige handhavers van *Neêrlands* eer, ook in het onderwijs! vereenigt u dan allen; om eerbiedig de belangen en behoeften der natie voor den troon te brengen, en haar voor eene der grootste rampen te bewaren, die haar zouden kunnen overkomen; de terugkeering der middeleeuwsche duisternis, van priestergezag en van eenen toestand in het stuk der opvoeding en van het onderwijs, althans bij onze *Roomsche* medebroeders, gelijk die van *Belgie* in 't laatst der achttiende eeuw.

ALTOOSDURENDE EN ZEER GOEDKOOPE SCHOOLINRIGTINGEN.

Men heeft, voor eenige jaren, te *Nantes*, in *Frankrijk*, eene school opgerigt, wier instelling steeds blijft voortduren, en zoo veel doelmatigs, nuttigs en onkostbaars in zich bevat, dat deze wijze, om scholen daar te stellen, meer algemeen verdiend bekend en nagevolgd te worden. Uw veelgelezen wordend dagblad schijnt mij tot deze mededeeling bijzonder geschikt, weshalve ik u deze opgaaf, (getrokken uit de *Revue Encyclopedique*, Août 1828) ter plaatsing aanbiede.

Deze school is ingerigt voor 600 leerlingen. Nadat het locaal voltooid was, heeft men 500 aandeelen vervaardigd, en deze voor *f* 100 franken ieder verkocht. — Hij, die een aandeel koopt, heeft het regt daarvoor een kind, gedurende twee jaren, ter school te zenden. Deze tijd verstreken zijnde, zoo wordt dit aandeel weder voor een ander schoolier gebruikt, en dit duurt zoo in het oneindige voort (*à perpetuité*). Deze aandeelen, altijd hunne waarde blijvende behouden, kunnen, even als schuldbrieven, bij erfenis, gifte, of verkoop, van den eenen eigenaar tot den anderen overgaan. — De commissie, met de bestiering dezer school belast, belegt de kooppenningen dezer aandeelen à 5 pCt., en uit deze rente worden de kosten der school ruim gevonden. Alzoo bestaat er een vast fonds, waaruit deze school voortdurend kan blijven bestaan, zonder eenigen verderen onderstand te behoeven, en zonder dat er eenige schoolgelden behooren betaald te worden.

Allervoordeeligst is deze inrigting voor minvermogende ouders.

Stellen wij een' ambachtsman, welke zes kinderen heeft. Deze koopt een aandeel à 100 fr.; hiervoor laat hij, achtereenvolgende, zijne zes kinderen, ieder twee jaar, ter schole gaan, en, zijn aandeel daarna nog dezelfde waarde bezittende, verkoopt hij het weder voor 100 fr. Alzoo kost hem het onderwijs zijner zes kinderen, gedurende twaalf jaren, niet meer dan de rente der 100 fr. of 5 fr. *'s* jaars. Beterkoop onderwijs, en dat op eene school, welke door hare vaste fondsen zeer goed kan zijn, is wel niet denkelijk.

Bijzonder nuttig moet deze inrigting zijn in een land als *Frankrijk*, alwaar, trots de zoo hoog geroemde verlichting, 25000 gemeenten nog zonder scholen zijn, en waar ruim 4 millioen kinderen, van 5 tot 15 jaren, van alle onderwijs verstoken zijn. — In ons gezegend vaderland, waar men, (ten minste in de noordelijke provincien) op ieder dorpje eene school vindt, is de behoefte aan de vermeerdering der scholen voor het lager onderwijs zeker veel minder. Intusschen zouden er ten platten lande, hier en daar in eene volkrijke, afgelegene buurt, zeker, met veel nut, nog scholen kunnen gesticht worden, ware het niet, dat de fondsen hiertoe ontbraken. Aldaar zoude dus de daarstelling op voorschrevene wijze kunnen beproefd worden; en men mag, zoo wel van de zucht tot bevordering der wetenschappen, als van de bekende milddadigheid onzer natie verwachten, dat het aan geene deelnemers zou ontbreken; te meer dewijl deze zich niet tot den engen kring eener dikwerf armoedige landelijke gemeente behoefden te bepalen; maar ook de rijke en milde stadbewoner, welke zucht had om het goede te willen bevorderen, zoude daartoe kunnen bijdragen, en gewis zijne schatten niet beter kunnen besteden.

Maar kunnen wij ons, met roem, boven *Frankrijk*, en men mag zeggen boven alle andere beschaafde volkeren, verheffen, wat het lager onderwijs betreft; — wij moeten daarentegen bekennen, dat wij, wat *industrie*-scholen aangaat, zeer verre bij *Frankrijk* en *Engeland* ten achteren zijn.

Naauwelijks zijn deze bij ons, in eenige weinige groote steden ingevoerd, terwijl zich in die landen, bijna in iedere stad van eenig aanbelang, voor den ambachtsman de gelegenheid aanbiedt, om, voor zoo ver dit voor zijn bedrijf noodig is, onderwijs in werktuigkunde, bouwkunde, scheikunde en andere voor zijn vak onontbeerlijke wetenschappen te erlangen. — Onze werklieden verstaan bijna niets anders dan praktijk en missen alle theoretische grondbeginselen. Van daar, om maar eens iets te noemen, de zoo veelvuldige, en dikwerf kostbare gebouwen, welke geheel smakeloos, en strijdig met de eerste beginselen der bouwkunde, worden opgetrokken. — Zullen wij dus met onze naburen een gelijken tred in kunsten, ambachten en fabrijken houden, dan moeten wij ook trachten even bekwame werklieden te krijgen. En daartoe moet men hun de gelegenheid verschaffen. — Zeer mogelijk, en zelfs allerwaarschijnlijkst acht ik het, dat men, met goeden wil bezield, en van het nut doordrongen, in de meeste onzer steden industrie-scholen *à la Nantes* zoude kunnen daarstellen. Dat bekwame vaderlanders er slechts de proef van nemen!

UITTREKSEL UIT DE ADVERSARIA VAN *U.*

ARGUS. — Hij is de ruste ingegaan. Op zijn sterfbed heeft hij zijne geabonneerden gelegateerd aan zijnen vriend MERCURIUS, die dit hapje wel velen kan; want men wil, dat hij erg laboreert aan dezelfde familie-ziekte, die zijn confrater ten grave gesleept heeft: — *gebrek*, namelijk, *aan lezers.*

Wat is het te bejammeren, dat er zoo weinig aftrek is in die fraaije weekblaadjes, die zoo allerkostelijkst ingerigt zijn *naar de behoefte des tijds*, en waarin men, zonder ooit den bal mis te slaan, *zoo precies de wijze gevat heeft, waarop onze letterkundige voortbrengselen moeten beschouwd worden* (1). Met deze woorden in den mond blies ARGUS den adem uit; MERCURIUS ving dien op en zuchte: « Amen! » over zijn lijk. — Daar lag hij nu met al zijne oogen gesloten, die zoo *alles*, *van alle kanten* en *zoo allerjuist* plagten te beschouwen! Die slag zal het volkje van den Helikon, dat zoo oneindige verpligtingen aan hem heeft, diep treffen. — Viel de overledene in zijne kastijdingen tusschen beide wel eens wat hardhandig; men voelde, als het ware, de pijn te minder, naarmate men meer doordrongen was van de vaderlijke bedoeling *van dien goeden welmeenenden* ARGUS. Het ging hem zelven aan het hart, als hij er zoo duchtig optoffelde, dat kon men dan zoo aan zijn wezen zien. . . . *En nu . . . . . !! daar ligt hij zwart en naar*
Uitgestrekt op de baar!

't Is een slag die Nederland lang heugen zal! Maar, mannen broeders! laten wij niet in onze tranen verdrinken bij dit doorluchtig lijk! — MERCURIUS bezitten wij nog, en die zal alles nu dubbel goed maken. Gelooven wij slechts aan de zielsverhuizing!

Gaarne erkennen wij het nut van het bijwonen der lessen van de Logica aan de hooge scholen, en het billijke der wet, welke iederen student tot het houden derzelve verpligt: — maar ook kunnen wij het ons zeer goed voorstellen, dat er jongelieden zijn, die in hetzelve, vooral bij eene duistere behandeling, iets droogs en terugstootends vinden. Wij meenen daarom de zoodanigen geene ondienst te doen, wanneer wij hun langs dezen weg bekend maken, dat niet overal die wet even stipt gevolgd wordt, en dat hiervan ten bewijze verstrekt het voorbeeld van iemand, die, na elders een jaar gestudeerd te hebben, te G........ toegelaten is tot het afleggen van zijn propadeutisch examen voor de regten, *zonder dat men van hem het bewijs vorderde, dat hij de lessen in de Logica bijgewoond had, noch eenige openlijke proeve, waaruit blijken konde, dat hij zich op die wetenschap had toegelegd.*

G........ den 13^{den} Junij 1829. PHILOLOGICI.

HOLTEN, den 19^{den} Junij.

De dag van den 16^{den} dezer was voor ons dorp een allertreurigst tijdstip, dat een ieder uit het volgende zal gevoelen.

Het was in den namiddag tusschen 5 en 6 ure, dat er in het huis van den bouwman *Jan Bosschers* brand ontstond, dewelke zoo fel woedde, dat in eenige oogenblikken zijn huis, schuur en zaadberg geheel in de asch werd gelegd. Intusschen had de vlam zich met eene bijna ongelooflijke snelheid tot de verdere huizen verspreid, en binnen één uur was Holtens dorp in eenen puinhoop veranderd: slechts 13 huizen zijn nog bevrijd gebleven.

De kerk, met alles wat daarin was, de toren, het schoolgebouw, 52 huizen (waarvan gelukkig 39 zijn geassureerd) en 17 schuren zijn eene prooi der vlammen geworden; niettegenstaande alle aangewende pogingen der uit de naburige gemeenten toegesnelde brandspuiten, was er, door het spoedige gebrek aan water, niets aan die woedende vlam te blusschen, en het was door den zoo snel voortgaanden brand, dat maar zeer weinigen nog iets van hunne meubelen en levensmiddelen hebben gered, zijnde van verre weg de meesten alles verbrand. — Gelukkig was het vee naar de weiden, en daarom is er ook geen vee verbrand, behalve twee paarden en vijf varkens. Ook zijn eene groote hoeveelheid koopmansgoederen van vreemde kooplieden, die in het huis en schuur van den kastelein *G. Schuitert* waren geplaatst, verbrijzeld.

Uit het medegedeelde zal een ieder dan wel gevoelen, hoe jammerlijk het er met ons dorp uitziet, en hoe treurig het lot der dorpelingen is; maar de milddadigheid van eenige onzer naburige gemeenten, (voornamelijk die van Rijssen) en van bijzondere personen, lenigt de smart; — maar daar tot de verzorging van 270 menschen veel wordt vereischt, zoo hopen en verwachten wij, dat onze menschlievende natuurgenooten, die bij zoo vele rampen, die elders hebben getroffen, hunne handen van milddadigheid hebben geopend, ook met een oog van medelijden op enze ongelukkige dorpelingen zullen nederzien, door het toezenden van levensmiddelen, als anderzins; want door eene algemeene zamenspanning, zal in de behoeften, hoe groot die dan ook mogen zijn, kunnen worden voorzien.

Wordende elk, die van het zijne iets ter ondersteuning onzer zoo zeer getroffene dorpelingen wil afzonderen, vriendelijk verzocht, hetzelve aan de ondergeteekenden te bezorgen, die zich met de inzameling der liefdegiften, en te gelijk met de evenredige uitdeeling derzelve zullen belasten.

J. PAKKERT, *Burgem.*
H. DIKKERE BOLINK.
H. MEIJERS.
H. OOLBEKKINK.
J. VINCENT.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 26sten Junij 676 stierf DEUS-DEDIT, 77ste Paus.

Den 26sten dito 1517 werd *Medenblik* door den zoogenoemden zwarten hoop geplunderd en verbrand.

Den 26sten dito 1748 werden de pachterijen in de *Nederlanden* afgeschaft.

Den 27sten dito 40 nam Keizer AUGUSTUS, CLAUDIUS TIBERIUS tot zijn' zoon aan.

Den 27sten dito 1709 werd de veldtogt door de bondgenooten geopend met het beleg van *Doornik*.

Den 27sten dito 1743 ondergingen de Franschen eene geduchte nederlaag bij *Dettingen*.

---

(1) Vergelijk den brief van bekendmaking van ARGUS overlijden, van den heer drukker en boekhandelaar T. P. STERK, d. d. 6 Junij 1829.

ARNHEM, den 26sten Junij.

Het water is hoog in den Rijn aan de Paal:

Den 25 Junij 1 El 7 Palm 5 Duim; gewassen o D., gevallen o D.
Den 26 dito 1 El 8 Palm o Duim; gewassen 5 D., gevallen o D.

Heden beviel zeer voorspoedig van eenen welgeschapen ZOON, de Hoog Wel Geboren Vrouwe *J. E. J. BARONESSE VAN NISPEN VAN ZEVENAAR*, geboren HOEVEL.

ZEVENAAR,
den 23sten Junij
1829.

---

† † † BURGEMEESTER en ASSESSOREN der GEMEENTE *APELDOORN* zullen, onder nadere approbatie van Hun Ed. Gr. Achtb. Heeren Gedeputeerde Staten der Provincie *Gelderland*, op Donderdag den 2den Julij aanstaande, des morgens om elf uren, overgaan tot de Publieke Aanbesteding van eenige aan den Toren in het dorp *Loenen* te doene REPARATIEN, met de LEVERANCIE der MATERIALEN; waarvan Bestek en Conditien in het huis der gemeente, alwaar de Aanbesteding zal plaats hebben, alle werkdagen, 's morgens van 9 tot 12 uren, zal ter visie liggen; terwijl op den dag voor de Aanbesteding de noodige aanwijzing in loco zal worden gedaan.

Apeldoorn, den 19den Junij 1829.

Burgemeester en Assessoren voornoemd,
A. J. J. A. VAN HEECKEREN.
Ter ordonnantie,
De Secretaris der Gemeente,
A. R. VAN AKEN.

AANBESTEDING.

Het GEMEENTE-BESTUUR van *GENT*, Provincie *Gelderland*, is voornemens, onder nadere approbatie van Gedeputeerde Staten der Provincie, op Woensdag den eersten Julij, des voormiddags om negen uren, ten huize van de Weduwe *HENDRIK SAM*, te *Gent*, bij inschrijving en opbod, aan den minstaannemenden te besteden:

Het REPAREREN van den DORPS-TOREN, bestaande in TIMMER-, METSEL- en LEIJENDEKKERS WERK, met de LEVERANTIE van alle daartoe benoodigde MATERIALEN.

Alles vervat in een Bestek, hetwelk, benevens de Conditie van aanbesteding, acht dagen te voren op het kantoor der Gemeente en de Wed. *SAM* voormeld, ter inzage voorhanden zijn zal.

Gent, den 25sten Junij 1829.

De Burgemeester van *Gent*,
C. H. PHAFF.

---

† † † De Notarissen Mrs. *J. BUSGERS* en *G. VAN ECK*, als daartoe, volgens de wet, benoemd, zullen, ten overstaan van den Heer Vrederegter, op den 22sten Julij en 5 Augustus 1829, telkens des avonds om 5 uren, in het Logement *den Arend*, te *Arnhem*, in het openbaar doen inzetten en verkoopen:

1°. Een hecht, sterk en welbetimmerd HUIS en ERVE, voorzien van verscheidene BENEDEN- en BOVENKAMERS, ZOLDERS-KEUKENS, ruime KELDERS, OPEN PLAATS en verdere GEMAKKEN, staande en gelegen binnen *Arnhem*, in de Oeverstraat, wijk B No. 10, van achteren door eene poort in de Weverstraat uitkomende, om dadelijk te aanvaarden.

2°. Een dito HUIS en ERVE, met OPEN PLAATS, staande naast het vorige, wijk B No. 11.

3°. Eene WONING achter het eerste perceel, in de Weverstraat gelegen, wijk E No. 40.

4°. Een groote en vruchtbare TUIN met de beste VRUCHTBOOMEN en GEWASSEN en TUINHUIS, binnen *Arnhem*, op het Weerdje gelegen.

5°. Eenen zeer schoonen BOUWHOF, gelegen onder *Elst*, in *Overbetuwe*, bestaande in een welbetimmerd HUIS, SCHUUR, BERG en verdere GETIMMERTEN, HOF, BOOMGAARD, WEI- en BOUWLANDEN, te zamen groot ongeveer 36 Bunders en 18 Roeden.

6°. De ONVERDEELDE HELFT van eene WEIDE, groot omtrent 3 Bunders, gelegen in het Kanton *Velp*, onder *Wort-Rheden*.

7°. Vijf stukken BOUWLAND, gelegen in den *Rheder Enk*, te zamen groot ongeveer 3 Bunders.

Alles bij Biljetten breeder omschreven.

---

§ § § De Erfgenamen van Wijlen den heer Mr. *G. VAN DER SLUIS* zullen, op den 27sten Junij 1829, doen inzetten, en op den 11den Julij daaraanvolgende, finaal verkoopen, telkens des voordemiddags ten 9 ure, ten huize van den Kastelein *A. MARTENS*, te *Borculo*:

1°. Twee uitgestrekte en aan elkander grenzende BOEREN ERVEN, *Scholten* en *Stokklink* genaamd, voorzien van de noodige BEHUIZINGEN, SCHUREN, enz., waaronder, behalve zeer vruchtbaar BOUW- en WEIDELAND, aanzienlijke AKKERMAALSBOSSCHEN behooren, groot te zamen 60 Bunders, te *Gelselaar* gelegen.

NB. De Markgronden aldaar, over het algemeen eene beste hoedanigheid bezittende, zijn nog onverdeeld, en kunnen alzoo, als van groot belang, daarbij in aanmerking komen.

2°. Eene GARFTIENDE, gaande uit 42 te *Gelselaar* en omtrek gelegene Perceelen Bouwland, en

3°. Eene WEIDE, *de Brummelmaat* genaamd, bij *de Berkel* onder *Geesteren*, zijnde eene van de beste aldaar gelegene Weiden en groot ongeveer 3 Bunders.

Nadere inlichting te bekomen bij Mr. *F. W. LAMBERGH* Notaris te *Borculo*.

---

† † † Op Dingsdag den 30sten Junij, 's nademiddags ten twee ure, zal men, boven aan in de Bakkerstraat te *Arnhem*, publiek, voor Kontant Geld verkoopen: eene aanzienlijke AFBRAAK, bestaande in RIBBEN, BALKEN, PLATEN, KAPGEBINTEN, PLANKEN, RAMEN, DEUREN, VENGSTERS, eene groote hoeveelheid METZELSTEENEN, PANNEN eenige YZEREN PLATEN, YZERWERK, eene goede LOODEN POMP en al hetgeen verder ten verkoop zal worden aangeboden.

---

† † † Men is voornemens, om op Woensdag den 1sten Julij 1829, des middags ten 12 ure, aan het huis van de Weduwe *CREMER*, op de *Kleefsche Waard*, onder *Arnhem*, ten overstaan van den Notaris Mr. *G. VAN ECK*, in het openbaar aan de minstaannemende aan te besteden: Het LEGGEN en MAKEN eener ZOMERKADE, om de aldaar gelegene Weilanden, beginnende bij de *Nieuwe Sluis* aan den *Westervoortschen Dijk*, tot aan den *Ouden Yssel*, volgens voorwaarden, waarvan het bestek ter lezing ligt ten huize van voornoemde weduwe *CREMER*; terwijl drie dagen voor den dag der aanbesteding, van des morgens negen tot des namiddags ten vier ure, aan de zulks begerende aanwijzing op de plaats zelve zal geschieden.

---

§ § § Met primo Augustus TE HUUR, een voornaam HUIS of BENEDENHUIS, in het beste der Stad *Arnhem*, voor een Rentenier, of alle Affaire zeer geschikt. Te bevragen bij den Drukker dezer.

---

§ § § Bij Testament van wijlen *HENDRIKA LEUMERS*, in leven Huisvrouw van *JAN JANSEN Wz.*, gewoond hebbende te *Dieren*, Provincie *Gelderland*, is voor het geval, dat hare eerstbenoemde Erfgenamen mogten kunnen geraden oordeelen van hare Nalatenschap afstand te doen, tot die nalatenschap geroepen zekere *HENDRIKUS DAALHUIZEN*. — Het vooromschreven geval thans bestaande, zoo wordt, ingevolge de bepaling, bij hetzelve Testament vervat, gemelde *HENDRIKUS DAALHUIZEN*, en bij deszelfs overlijden zijne wettige afkomeling of afkomelingen bij deze opgeroepen, om zich binnen drie maanden na deze oproeping, met behoorlijke wettigende bescheiden aan te melden bij *BEREND KRANENBURG*, te *Rheden*, bij *Arnhem*; zullende, bij verzuim van dien bij het Testament gestelden termijn, met deze Nalatenschap worden voortgevaren, zoo als bij hetzelve Testament is bepaald.

NEDERLANDSCHE
STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

Bepaling der afvaart, gedurende de maand Junij 1829.

Van *Rotterdam* naar *Nijmegen*:				Van *Nijmegen* naar *Rotterdam*:			
Zondag	28	's morgens	10 ure	Zaturdag	27	's morgens	8 ure
Maandag	29	's morgens	11 ure	Zondag	28	's namidd.	2 ure
Dingsdag	30	's morgens	4 ure				

Van *Nijmegen* naar *Keulen*:

Maandag 29 's avonds 10 ure § Maandag 29 's morgens 4 ure

Van *Rotterdam* naar *Arnhem*: § Van *Arnhem* naar *Rotterdam*:

Zondag den 28 Junij 's morg. 6 ure § Maandag den 29 Junij morg. 9½ ure

Men kan informatien bekomen bij de Agenten van voornoemde *Maatschappij*, de Heeren *VAALMAN* en *TRIEBELS*, te *Nijmegen* en bij den Heer *B. BLECKMANN* te *Arnhem*. Zijnde het Kantoor van den laatstgenoemden ten huize van de Weduwe *R. MEEUWSEN*, Logementhoudster aan de Rijnbrug en de legplaats der Boot aan de Stads-Kade verplaatst; wordende de respective Passagiers verzocht, om, alvorens zij aan boord gaan, zich aan het Kantoor van Kaartjes te voorzien.

Alle dagen [illegible] vice versa, op bepaalde uren, als bij Biljetten is bekend gemaakt.

*** Bij den Boekverkooper *V. LOOSJES* te *Haarlem* en bij alle Boekhandelaren in dit Rijk, staat van heden tot den eersten Julij dezes jaars open eene Inteekening op eene Verhandeling over de

BURGERLYKE REGTSPLEGING,
Volgens de Nederlandsche Wetgeving,
DOOR Mr. P. MABÉ, JUNIOR,
Procureur bij de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting hebbende te Haarlem, Schrijver van het HANDBOEK VOOR NOTARISSEN, *volgens de Nederlandsche Wetgeving*.

De Voorwaarden, waarop deze inteekening geschiedt, op dit, bij de aanstaande invoering der Nieuwe Wetgeving, onontbeerlijk werk, zijn te vinden in het daarvan uitgegeven en gratis alom te bekomen *prospectus*. De prijs zal voor degene, die *niet inteekenen*, aanmerkelijk *verhoogd* worden.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.